

РЕФЕРАТИ

Тема числа: KANTIANA

ІВАН ІВАЩЕНКО АСИМЕТРИЧНІСТЬ ТОТОЖНОСТІ. МІРКУВАННЯ ЩОДО КАНТОВОЇ ТРАНСЦЕНДЕНТАЛЬНОЇ ДЕДУКЦІЇ

Мета статті полягає у проясненні потенціалу Кантового трансцендентального аргументу стосовно «аргументу симетрії» Ернста Тугендгата. Суть Тугендгатого аргументу міститься у гіпотезі, що релевантний епістемічний вжиток першої особи однини у реченнях із такою структурою як «Я знаю: я φ» (де φ позначає розмаїті стани свідомості) має сенс лише тоді, коли хтось інший може вжити це речення, замінюючи «я φ» на «він φ», маючи на увазі «мене» із перспективи першої особи. Тугендгат називає цей принцип «веритативною симетрією». Отже, Тугендгат припускає, що самосвідомість можна описати у термінах предметного знання. Таке припущення призводить до низки проблем. З одного боку, безпосереднім наслідком такої гіпотези є уречевлення самознання з огляду на вимогу приписувати його якомусь предметові (станові свідомості). З іншого, ми не можемо пояснити осмислений вжиток першої особи однини, а також зв'язок між предметним знанням і самознанням другого рівня (вищого порядку), якого ми маємо досягати, спостерігаючи за певними ментальними станами.

ВІТАЛІЙ ТЕРЛЕЦЬКИЙ ПРЕЛІМІНАРІЇ ДО ПОНЯТТЯ ОНТОЛОГІЇ В КРИТИЧНІЙ ФІЛОСОФІЇ КАНТА

Грунтуючись на великому обсязі творчості Канта, що включає не лише опубліковані твори, а й листування, лекції та рукописну спадщину, стаття з'ясовує значення поняття «онтологія» в зв'язку з еволюцією думки філософа. Аналіза релевантного слововжитку Канта показує, що для періоду критицизму характерна тенденція до адаптації традиційної metaphysica generalis в рамках нового проекту трансцендентальної філософії. Але водночас певні способи і контексти застосування поняття онтології залишаються успадкованими від німецької шкільної метафізики, що особливо помітно на прикладі поняття «онтологічний доказ».

СЕРЕДНЬОВІЧНА ФІЛОСОФІЯ

ЮРІЙ ЧОРНОМЕРЕЦЬ МЕТОДОЛОГІЯ ТЕОЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ У ТВОРАХ СВ. МАКСИМА СПОВІДНИКА

Автор доводить неадекватність попередніх досліджень богословської системи Максим Сповідника, що приділяли мало уваги оригінальності трансформації вчення отців-каппадокійців, здійсненої цим мислителем. У статті показано, що Максим випередив свою епоху, здійснивши онтологічну переінтерпретацію попередньої патристичної традиції. Оригінальна версія християнського плато-

нізму, створена Максимом Сповідником, вимагає нових досліджень, особливо – порівняння з античними філософами.

ФІЛОСОФІЯ НОВОГО ЧАСУ

АНАТОЛІЙ МАЛІВСЬКИЙ АНТРОПОЛОГІЗАЦІЯ БАЗОВОГО ПРОЕКТУ ДЕКАРТА В СУЧАСНІЙ ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Автор статті вважає, що незавершений характер філософського вчення Декарта уможливило недооцінку та спотворене тлумачення базової інтенції його міркувань, зосереджених на проблемі людини. Результатом є поширення позиції техноморфізму стосовно картезіанського вчення в цілому та, зокрема, редукція антропологічного проекту Декарта до фізіології та медицини. Сучасна дослідницька література, свідчить про істотні зміни в історико-філософській методології, що уможливають глибше розуміння задуму Декарта стосовно створення цілісної філософської системи, котра мала увінчуватися антропологією, що враховувала саморозбудову людини як духовної істоти.

ФІЛОСОФІЯ ХХ СТОЛІТТЯ

АНДРІЙ БАУМЕЙСТЕР НА ШЛЯХУ ДО АВТЕНТИЧНОГО БУТТЯ: ФЕНОМЕНОЛОГІЧНА ДЕСТРУКЦІЯ АРИСТОТЕЛЯ У РАНЬОГО ГАЙДЕГЕРА

У статті досліджуються специфічні властивості феноменологічної деструкції Аристотеля у раннього Гайдегера. Тлумачення Аристотелевої філософії розглядається у перспективі розбудови проекту фундаментальної онтології і перших підступів до «Буття і часу». Гайдегерове тлумачення Стагіритової думки, з одного боку, містить значний герменевтичний потенціал, але, з іншого, у насильницький спосіб перетлумачує головні мотиви і принципи філософії Аристотеля. У своєму тлумаченні Аристотелевих текстів Гайдегер виходить із недостатньо прояснених передумов і в своїй екзегезі застосовує імпліцитні квазі-нормативістичні й квазі-персоналістичні концептуальні схеми.

ПАНОРАМА

ЮЛІЯ БАРАШЕВА ПРОЗОРІСТЬ ІКОНИ: ОНТОЛОГІЧНА КОЦЕПЦІЯ ОБРАЗУ ЖАН-ЛЮКА МАРІОНА І ПРОБЛЕМАТИКА «ΤΥΠΟΣ» У ВІЗАНТІЙСЬКІЙ ДУМЦІ

Естетична концепція Жан-Люка Маріона, яка побудована на принципі «нової онтологізації» образу, розглядається автором статті як протилежність панівних нині досліджень візуального, чияю засадою є принцип звільнення образу від репрезентативного значення. Відповідаючи на питання про сутність образу, а отже, і образного впливу, Маріон звертається до візантійського розуміння сутності образу, в основі якого лежить поняття τύπος.

Інтерпретуючи «типовий» зв'язок між образом і праобразом, а також тексти Приписів, прийнятих на Нікейському та Іерійському Соборах, автор статті доходить висновку, що окреслене відношення, лежить в основі як «західного» (образ пов'язаний з прототипом, оскільки вказує на події, що відбулися), так і

«східного» (образ продукує реальну присутність праобразу) християнського вчення про образ.

З точки зору автора, саме завдяки тематизації проблеми образного впливу в термінах візантійської теорії образу, теорія Маріона дозволяє зрозуміти образну силу по той бік процесу виробництва ідеологій і ставить під питання універсальність панівних нині концепцій візуального.

КОСТЯНТИН ДЕРЕВ'ЯНКО ЛОСЄВСЬКА КРИТИКА НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ

Статтю присвячено аналізу деяких особливостей підходу О. Ф. Лосєва до критики філософських концепцій Фіхте, Шелінга та Гегеля у його праці «Саме само». Доведено, що характерною рисою цієї критики було значне спрощення згаданих концепцій. Це робить її недостатньо об'єктивною, а тому не іманентною.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

МАРИНА ВОЛЬФ, ПАВЛО БУТАКОВ, ІГОР БЕРЕСТОВ АНАЛІТИЧНА ІСТОРІЯ АНТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

У статті розглядаються особливості аналітичного підходу до історії філософії у контексті інших, більш поширених підходів і жанрів. Окреслений підхід полягає у виявленні імпліцитної аргументації та проблематики текстів й у встановленні логічних зв'язків між ними. Розглянуто застосування такого підходу до патристичних текстів. Показано необхідність використання формалізації та символічного запису у аналітичних історико-філософських дослідженнях.

СХІД ЄВРОПИ

ВАХТАНГ КЕБУЛАДЗЕ РОЛЬ І МІСЦЕ ТВОРУ ГУСТАВА ШПЕТА «ЯВИЩЕ І СЕНС» У РОЗВИТКУ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті розглядається книга «Явище і сенс. Феноменологія як основна наука і її проблеми» Густава Шпета. Ця книга є першою російською презентацією трансцендентальної феноменології Едмунда Гусерля. Автор розглядає й намагається прояснити такі базові феноменологічні поняття, як інтелектуальна інтуїція, феноменологічна редуція, чиста свідомість, інтенційність та їхню інтерпретацію у філософському вченні Густава Шпета. Також у статті йдеться про феноменологічну концепцію рації в книзі «Явище і сенс».

ВСЕВОЛОД КУЗНЕЦОВ ПРОСВІТНИЦТВО ТА ОНТОЛОГІЯ. ПРОСВІТНИЦТВА АВТОХТОННІ: ЄВРОПА.

Дана стаття відкриває цикл статей, присвячений онтологічним аспектам феномена Просвітництва. Останнє розглядається як внутрішньоцивілізаційний механізм, призначений для маніпулювання буттям (усталення в бутті / позбавлення або послаблення буття). Порівнюючи автохтонні й запозичені Просвітництва, автор намагається простежити деякі закономірності взаємодії онтологізувальних механізмів просвітницького типу з аналогічними механізмами інших

типів. В першій статті аналізуються ідеї власного європейського Просвітництва від Античності до Постмодерну.

АРХІВИ

ОЛЕНА КИСЛА, НАТАЛІЯ ЧЕКЕР, СЕРГІЙ ТИТАРЕНКО ПРОБЛЕМА РЕЛІГІЙНОГО СЕНСУ В ЛЕКЦІЯХ МИКОЛИ БЕРДЯЄВА

У статті розглядається раніше не вивчена у дослідницькій літературі проблема релігійного сенсу людського життя у Бердяєва. Актуалізація теми сенсу розглядається як така, що виникає на певному етапі духовної еволюції мислителя. Суть розв'язання проблеми сенсу в релігійного філософа полягає у боголюдському характері джерела сенсу. Набуття сенсу пов'язане з духовним пробудженням людини. Сенс розкривається як енергія любові. Бердяєв, через критику крайнощів песимістичної та оптимістичної оцінки життя, посідає позицію творчого есхатологізму.

ПЕРШОДЖЕРЕЛА

ПАВЛО БАРТУСЯК КОНЦЕПТУАЛЬНІ УМОВИ («) МОНАДОЛОГІЇ (»)

Стаття є спробою зіставлення концептуальних засад твору «Монадологія» і монадології як однієї з засадових концепцій філософії Ляйбніца в цілому. «Монадологія» починається з визначення монади як простої субстанції. Але чи є таке визначення початком монадології як теорії? У § 53 твору Ляйбніц вказує на те, що в ідеях Бога міститься нескінченна кількість можливих всесвітів, з яких може існувати лише один. Отже, монаді як простій субстанції концептуально передуює вибір світу, передують ідеї можливих всесвітів. У статті аналізуються ці передумови за допомоги Ляйбніцевих концептів палац доль (palais de destinées) і змішаність (confusion). Розгляд даних концептів здійснюється у порівнянні з деякими науковими теоріями, зокрема з теоріями біохімічної передвизначеності (biochemical predestination) Діна Кенйона та незвідної складності (irreducible complexity) Майкла Біхі.